DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694 Published by Vesnu Publications

Journal of Health System Research Vol. 22, No. 3, Autumn

Received: 17.12.2024 Accepted: 27.09.2025 Published: 07.10.2026

Exploring the Relationship between Social Apathy and Lifestyle among High School Teachers in Isfahan City, Iran

Raheleh Samouei[1], Mostafa Amini-Rarani[2], Malihe Kahi[3]

Original Article

Abstract

Background: Social apathy presents a significant challenge to political and social engagement, manifesting as indifference toward social, political, and cultural events. This lack of concern adversely affects teachers' performance. Adapting and enhancing teachers' lifestyles provides effective, socially beneficial, and low-cost strategies to reduce apathy. Therefore, this study aimed to examine the relationship between social apathy and the lifestyles of high school teachers in Isfahan City, Iran.

Methods: This cross-sectional study was conducted among high school teachers in Isfahan City in 2024. A total of 267 teachers were selected using a stratified sampling method proportional to the study's requirements. Data were collected using a researcher-designed 20-item Social Apathy Questionnaire (Cronbach's alpha = 0.749) and a 47-item Lifestyle Questionnaire (LSQ) (Cronbach's alpha = 0.718). The collected data were analyzed using a stepwise regression.

Findings: The study identified four key lifestyle dimensions as the strongest predictors of social apathy among teachers: social health ($P < 0.0001$), accident prevention ($P = 0.001$), spiritual health ($P = 0.004$), and exercise and wellness ($P = 0.027$).

Conclusion: Social apathy among teachers negatively impacts their interactions with students. Education authorities must identify the factors contributing to this issue and implement measures to address them. Promoting lifestyle modifications and enhancing social well-being are essential strategies for reducing social apathy among teachers and improving their overall health.

Keywords: Apathy; Teachers; Lifestyle

Citation: Samouei R, Amini-Rarani M, Kahi M. **Exploring the Relationship between Social Apathy and Lifestyle among High School Teachers in Isfahan City, Iran.** J Health Syst Res 2026; 22(3): 494-500.

1- Assistant Professor, Department of Disaster and Emergencies Health, School of Management and Medical Information Sciences AND Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
2- Associate Professor, Social Determinants of Health Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
3- PhD Student, Student Research Committee AND Department of Health and Social Welfare, School of Management and Medical Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
Corresponding Author: Malihe Kahi; PhD Student, Student Research Committee AND Department of Health and Social Welfare, School of Management and Medical Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: malih.491979@gmail.com

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694 Published by Vesnu Publications

تبیین رابطه بی‌تفاوتی اجتماعی و سبک زندگی در دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان

راحله سموعی[1]، مصطفی امینی رارانی[2]، ملیحه کاهی[3]

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: بی‌تفاوتی اجتماعی، یک مسأله اجتماعی و مانعی بر مشارکت سیاسی و اجتماعی است و با مفهوم بی‌اعتنایی به رخدادهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تعریف می‌شود که پیامدهای منفی در عملکرد معلمان دارد. تغییر در سبک زندگی دبیران، مزایای قابل تأمل اجتماعی مؤثر و کم‌هزینه‌ای دارد که می‌تواند بی‌تفاوتی را کاهش دهد. پژوهش حاضر به تبیین رابطه بی‌تفاوتی اجتماعی در دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان با سبک زندگی آن‌ها پرداخت.

روش‌ها: این مطالعه از نوع مقطعی بود و بر روی دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان در سال ۱۴۰۳ انجام شد. ۲۶۷ دبیر با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند و اطلاعات مرتبط از طریق پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی بی‌تفاوتی اجتماعی محقق ساخته با ضریب Cronbach´s alpha برابر با ۰/۷۵ و فرم کوتاه شده ۴۷ گویه‌ای پرسش‌نامه سبک زندگی (LSQ یا Lifestyle questionnaire) با ضریب Cronbach´s alpha محاسبه شده ۰/۷۲ جمع‌آوری گردید. داده‌های جمع‌آوری شده با روش رگرسیون گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: چهار بعد سبک زندگی از جمله سلامت اجتماعی (P < ۰/۰۰۱)، پیشگیری از حوادث (P = ۰/۰۰۱)، سلامت معنوی (P = ۰/۰۰۴) و ورزش و تندرستی (P = ۰/۰۲۷) به ترتیب بیشترین پیش‌بینی کنندگی را برای بی‌تفاوتی اجتماعی در دبیران شهر اصفهان داشت..

نتیجه‌گیری: بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران پیامدهای نامطلوبی در برخورد با دانش‌آموزان دارد و لازم است مسؤولان سازمان آموزش و پرورش به خوبی از متغیرهای تأثیرگذار بر آن آگاه شوند و در این راستا از اصلاح سبک زندگی و بهبود سلامت اجتماعی جهت کاهش بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران و بهبود شرایط استفاده شود.

واژه‌های کلیدی: بی‌تفاوتی؛ دبیران؛ سبک زندگی

ارجاع: سموعی راحله، امینی رارانی مصطفی، کاهی ملیحه. **تبیین رابطه بی‌تفاوتی اجتماعی و سبک زندگی در دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان.** مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۴۰۵؛ ۲۲ (۳): ۵۰۰-۴۹۴

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۹/۲۷ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۷/۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۷/۱۵

مقدمه

یکی از مهم‌ترین مسایلی که جوامع در مسیر رشد و توسعه با آن روبه‌رو می‌شوند، پدیده بی‌تفاوتی اجتماعی (Social apathy) است. بی‌تفاوتی حالتی است که فرد در آن آگاهانه نسبت به مسایل محیطی، انسانی و هیجانی حیات اجتماعی‌خود دچار بی‌علاقگی و بی‌اعتنایی می‌شود (۱) و در کمک به افرادی که در یک موقعیت اضطراری قرار دارند و شدید نیازمند کمک هستند، مشارکتی ندارد و با بی‌اعتنایی و بی‌تفاوتی از کنار آن می‌گذرد. نقطه مقابل آن، هرگونه اعتنای اجتماعی و نوع‌دوستی در حیات فردی و اجتماعی، نشانه پویایی و سلامت اجتماعی (Social health) است (۲). بی‌تفاوتی رفتاری است که در وضعیتی از نبود یا بی‌اعتنایی به احساس درونی و عاطفه انسانی، بیان علاقه و سطح اندک درگیری هیجانی به رفع گرفتاری و نیاز به همراهی دیگران در محیط بروز می‌کند (۳). بی‌تفاوتی اجتماعی مترادف با عزلت‌گزینی، بی‌علاقگی و عدم مشارکت افراد در اشکال متعارف اجتماعی معنی می‌شود و در مقابل علاقه اجتماعی (Social interest) درگیری در فعالیت‌های اجتماعی، روان‌شناختی و سیاسی قرار دارد (۴).

سبک زندگی شیوه زندگی فرد است که طیف گسترده‌ای از ارزش‌های اجتماعی، نگرش‌ها و فعالیت‌هایی که در طی اجتماعی شدن به وجود آمده است را در برمی‌گیرد و عواملی همچون ویژگی‌های شخصیتی، تغذیه، ورزش، خواب، مقابله با استرس، حمایت اجتماعی، و استفاده از دارو را شامل می‌شود (۵) و با ارزیابی سبک زندگی افراد می‌توان میزان موفقیت‌های آنان را در زندگی مورد ارزیابی و بررسی قرار داد (۶). سبک زندگی هر فرد از شخصیت فرد و ویژگی‌های محیط اثر می‌گیرد که شرایط محیطی مانند فقر، اوضاع سیاسی-اقتصادی جامعه، ویژگی‌ها و شرایط خانوادگی تأثیر بیشتری دارد (۷). تغییر در سبک زندگی و درمان از راه آن نیز مزایای قابل تأملی دارد؛ چرا که مؤثر و کم‌هزینه است و مزایای اجتماعی و اعتبار اجتماعی ایجاد می‌کند و نه تنها آسیب روانی را کاهش می‌دهد، بلکه می‌تواند سلامت و تندرستی را نیز تقویت

۱- استادیار، گروه سلامت در بلایا و فوریت‌ها، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۲- دانشیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۳- دانشجوی دکتری تخصصی، کمیته تحقیقات دانشجویی و گروه سلامت و رفاه اجتماعی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
نویسنده مسؤول: ملیحه کاهی؛ دانشجوی دکتری تخصصی، کمیته تحقیقات دانشجویی و گروه سلامت و رفاه اجتماعی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
Email: malih.491979@gmail.com

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

کند. ابعاد سبک زندگی به ویژه سلامت اجتماعی، سلامت روحانی و سلامت روان‌شناختی با تعالی خانواده رابطه دارد (۱۱-۸). بی‌تفاوتی اجتماعی نوعی احساس جدایی ذهنی، شناختی و عینی میان فرد با نهادها و ساختارهای اجتماعی همچون سیاست، خانواده و مذهب است؛ به گونه‌ای که فرد خود را از نهادها منفک می‌بیند و خود را بی‌اثر در اصلاح نهادها و ساختارهای اجتماعی می‌داند. در وضعیت بی‌تفاوتی، فرد احساس تعلق گروهی ندارد و نفع جمعی را به نفع فردی ترجیح نمی‌دهد؛ در صورتی که فرد، خود عضوی از جمع است و نفع جمع نفع خود وی را نیز می‌باشد (۱۲). دلسردی و بی‌اعتنایی افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی تحت تأثیر بیگانگی، باعث ایجاد شکنندگی در ساختار اجتماعی می‌گردد. در این حالت، اعضای شبکه اجتماعی نسبت به آینده و انزوای اجتماعی به دور از هرگونه ارتباط اجتماعی می‌شوند و این امر موجب توقف رشد و پویایی فرهنگی، از هم‌پاشیدگی ساخت اجتماعی و زوال انسجام اجتماعی می‌شود و این جامعه هیچ‌گاه به توسعه نمی‌رسد (۱۳).

با توجه به این که آموزش و پرورش، اصلی‌ترین نهاد آموزشی و یکی از بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین سازمان‌های اجتماعی است که نقش اساسی و مهمی در تحقق اهداف فرهنگی، آموزشی، اجتماعی و اقتصادی جامعه ایفا می‌کند و خوشبختی یا بدبختی هر جامعه به سطح کیفی این نهاد بستگی دارد (۱۴)، هر جامعه‌ای با روش‌هایی برای تنظیم مکانیسم‌های دستیابی به آرمان‌ها و اهداف مشترک خویش نیاز دارد؛ در غیر این صورت جامعه دچار هرج و مرج، بی‌هنجاری و بی‌تفاوتی می‌شود. در نظام تعلیم و تربیت مانند سایر سازمان‌ها، مهم‌ترین مؤلفه موفقیت، نیروی انسانی می‌باشد و نقش معلم از همه برجسته‌تر و مهم‌تر است و معلمان یکی از اساسی‌ترین گروه‌های شغلی در هر جامعه به شمار می‌روند که آینده و سرنوشت آن جامعه به عملکرد آن‌ها بستگی دارد (۱۵). هرگونه بی‌تفاوتی این افراد، عواقب جبران‌ناپذیری خواهد داشت که عواقب آن در بلندمدت متوجه سازمان و جامعه خواهد شد (۱۶).

نتایج پژوهش‌ها و پیمایش‌های کشوری، استانی و قومی نشان دهنده آن است که جامعه ایران با پدیده بی‌تفاوتی روبه‌رو است. در این رابطه، میزان بی‌تفاوتی جوانان کرمانشاه (۸۰/۸۲ درصد) بالاتر از حد متوسط (۱۷) و میزان بی‌تفاوتی شهروندان مناطق ۱و ۲ شهر تهران در حد متوسط رو به بالا گزارش شده است (۱۸). خزلی و همکاران به شرایط علی (ساختار سیاسی، توقع‌های فزاینده، فردگرایی خودخواهانه، زوال وفاداری جمعی، بده و بستان اجتماعی، نابرابری‌های اجتماعی- اقتصادی و انباشتگی فقر و فلاکت)، شرایط زمینه‌ای (تنبلی اجتماعی، ضعف در ابراز وجود، اقتصادزدگی فرهنگ، شکاف قانونی، نارسایی نظام تربیتی، آشفتگی سنت، خویشاوندگرایی، کم‌کارایی تشکل‌های مدنی و انزواگرایی)، شرایط مداخله‌ای (ناکارامدی دولت، هیستری اجتماعی و کژکارکردی رسانه‌ها) و هسته اصلی (بی‌سازمانی اجتماعی) بی‌تفاوتی اجتماعی اشاره کردند (۱۷). بی‌تفاوتی اجتماعی با متغیرهایی همچون نگرش و رفتار نوع‌دوستانه، نگرش و رفتار مدنی، میزان و تنوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی، متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنسیت، پایگاه اجتماعی- اقتصادی) و همبستگی اجتماعی در ارتباط است که همبستگی اجتماعی به عنوان متغیر واسط، بیشترین اهمیت را در تبیین بی‌تفاوتی اجتماعی دارد (۱۸). همچنین، نشاط اجتماعی، سلامت اجتماعی، دینداری، گرایش مذهبی و هویت ملی با بی‌تفاوتی اجتماعی رابطه معکوسی را نشان داده است (۲۰-۱۸) و نبود احساس مسؤولیت، ترس، درگیری‌های فراوان شخصی، تأمین نشدن نیازهای اولیه، ازعلل بی‌تفاوتی اجتماعی و تنهایی و هرج و مرج از عواقب آن است (۲۱). بی‌تفاوتی اجتماعی به مثابه آسیب، هم علت بسیاری از وقایع ناخوشایند است و هم معلول آن، که باعث تشدید فساد اداری، مفاسد اجتماعی، بیکاری، گران‌فروشی و تخریب محیط زیست و سایر موارد مشابه که در مناسبات اجتماعی مردم اتفاق می‌افتد، می‌شود و به مرور زمان منجر به کاهش پاسخگویی و مسؤولیت‌پذیری و ایجاد ناهنجاری‌هایی در ساخت اجتماعی می‌گردد (۱۲). بررسی مسایل و آسیب‌ها و ارایه و استفاده از نتایج آن از ضروریات جوامع گوناگون است. اگرچه مطالعاتی بی‌تفاوتی را در شهروندان بررسی کرده‌اند، اما هنوز کمبود تحقیقات به تفکیک در میان اقشار مختلف احساس می‌شود. همچنین، پژوهش‌های اندکی ارتباط بی‌تفاوتی با عوامل فردی و اجتماعی را در دبیران بررسی کرده‌اند. بنابراین، مطالعه حاضر به تبیین رابطه بی‌تفاوتی اجتماعی در دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان با سبک زندگی آن‌ها پرداخت.

روش‌ها

این تحقیق از نوع مقطعی بود و بر روی کلیه دبیران دبیرستان‌های شهر اصفهان در سال ۱۴۰۳ انجام شد و ۲۶۷ دبیر با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شدند. حجم نمونه با در نظر گرفتن سطح معنی‌داری ۵ درصد، مبتنی بر رابطه ۱، ۲۶۷ نفر محاسبه گردید.

$$n = \frac{z^2 pa}{d^2} \qquad \text{رابطه ۱}$$

$$267 = \frac{1.96^2 * 0.5 * 0.5}{(0.06)^2}$$

معیارهای ورود شامل دبیر دبیرستان‌های دولتی شهر اصفهان و معیارهای خروج شامل سابقه کمتر از دو سال و اشتغال در مدارس غیر انتفاعی علاوه بر مدارس دولتی بود. پس از اخذ معرفی‌نامه از معاونت پژوهش و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مراجعه به اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان و دریافت لیست مدارس مناطق شش‌گانه آموزش و پرورش شهر اصفهان و کسب اجازه از آن سازمان، مراجعه به مدارس منتخب در سطح شهر اصفهان، بیان اهداف و روش پژوهش و جلب همکاری دبیران و انتخاب دبیران بر اساس معیارهای ورود و خروج و تکمیل دو پرسش‌نامه و یک چک‌لیست با ۲۶۷ نفر از آنان، مطالعه شروع شد. تکمیل پرسش‌نامه‌ها به صورت الکترونیکی و از طریق پیام‌رسان‌های داخلی بود. نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای انتخاب شدند. در تحقیق حاضر ابتدا نواحی شش‌گانه آموزش و پرورش اصفهان به عنوان طبقات (واحدهای) سطح اول در نظر گرفته شد که هر یک از آن‌ها شامل تعدادی مدرسه به عنوان واحدهای سطح دوم بودند. ابتدا تمام طبقات سطح اول یا نواحی انتخاب می‌شوند. مزیت این روش نمونه‌گیری این است که احتمال آن که افراد طبقه‌ای از جامعه در میان افراد نماینده‌ای نداشته باشد، صفر است. سپس در هر طبقه دو مدرسه دخترانه و دو مدرسه پسرانه از بین مدارس هر ناحیه طبق جدول ۱ به طور تصادفی انتخاب شدند و در نهایت، در هر مدرسه تعداد دبیران مورد بررسی متناسب با تعداد دبیران در هر مدرسه، پرسش‌نامه توسط دبیران از رشته‌ها، پایه‌ها و سوابق مختلف تکمیل گردید و اهمیت موضوع به اطلاع گروه نمونه مبنی بر این که پاسخگویی و همکاری آن‌ها به دستیابی به یافته‌های واقعی و ارایه راهکارهای کاربردی برای حل مشکلات می‌انجامد، رسانده شد.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

جدول ۱. توزیع تعداد نمونه‌ها بر حسب نوع دبیرستان

ناحیه	نوع دبیرستان	دبیرستان ۱	دبیرستان ۲	جمع	
۱	دخترانه	۶ (۲/۲۲)	۸ (۲/۹۶)	۱۴ (۵/۱۸)	۱۶ (۵/۸۴)
	پسرانه	۱ (۰/۳۷)	۱ (۰/۳۷)	۲ (۰/۷۴)	
۲	دخترانه	۱۸ (۶/۶۶)	۱۸ (۶/۶۶)	۳۶ (۱۳/۳۲)	۴۱ (۱۵/۲۲)
	پسرانه	۳ (۱/۱۶)	۲ (۰/۷۴)	۵ (۱/۹۰)	
۳	دخترانه	۱۷ (۶/۲۶)	۱۵ (۵/۷۰)	۳۲ (۱۱/۹۶)	۳۶ (۱۳/۴۴)
	پسرانه	۲ (۰/۷۴)	۲ (۰/۷۴)	۴ (۱/۴۸)	
۴	دخترانه	۴۱ (۱۵/۱۲)	۴۳ (۱۵/۸۵)	۸۴ (۳۰/۹۷)	۹۶ (۳۵/۴۱)
	پسرانه	۷ (۲/۵۴)	۵ (۱/۹۰)	۱۲ (۴/۴۴)	
۵	دخترانه	۱۳ (۴/۸۲)	۱۵ (۵/۵۵)	۲۸ (۱۰/۳۷)	۳۲ (۱۱/۸۵)
	پسرانه	۲ (۰/۷۴)	۲ (۰/۷۴)	۴ (۱/۴۸)	
۶	دخترانه	۱۸ (۷/۸۸)	۲۲ (۸/۱۴)	۴۰ (۱۶/۰۲)	۴۹ (۱۸/۲)
	پسرانه	۴ (۱/۴۸)	۲ (۰/۷۴)	۶ (۲/۲۲)	
جمع کل					۲۶۷

داده‌ها بر اساس تعداد (درصد) گزارش شده است.

اطلاعات از طریق دو پرسش‌نامه به شرح زیر جمع‌آوری گردید.

پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی بی‌تفاوتی اجتماعی محقق ساخته با استفاده از مقاله در حال چاپ با عنوان طراحی و روان‌سنجی پرسش‌نامه بی‌تفاوتی اجتماعی: مطالعه به صورت مقطعی بر روی کلیه دبیران شهر اصفهان ۱۴۰۳ انجام شد. روایی صوری، محتوایی، ملاکی (واگرا و همگرا)، تحلیل عامل اکتشافی و پایایی (ضریب Cronbach´s alpha) پرسش‌نامه مورد سنجش قرار گرفت. تحلیل عاملی به روش چرخش واریماکس بر روی ۲۶۷ نفر در پنج ناحیه آموزش و پرورش به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام و برای گزارش داده‌ها از آمار توصیفی و ضریب همبستگی Pearson و آزمون t استفاده شد. در مرحله تعیین روایی محتوا، ۱۳ گویه از ۳۳ گویه پرسش‌نامه و یک گویه در مرحله سنجش همسانی درونی حذف گردید. در مرحله تحلیل عاملی اکتشافی بر اساس قابل قبول بودن بار عاملی، ۱۹ گویه در چهار عامل به صورت «اخلاق مدنی و مسؤولیت اجتماعی، قانون‌مداری و همدلی اجتماعی، مطالبه‌گری سیاسی اجتماعی و ملی‌گرایی اقتصادی- اجتماعی» نام‌گذاری شد که در مجموع، ۵۱/۷۸ درصد پراکندگی را تبیین کردند. در بررسی همسانی درونی پرسش‌نامه بی‌تفاوتی اجتماعی، همبستگی بین نمره هر گویه با مقیاس مربوط به آن قوی بود. پایایی به روش ضریب Cronbach´s alpha برای کل پرسش‌نامه، ۰/۷۵ و برای مقیاس‌های پرسش‌نامه در دامنه ۰/۷۸ تا ۰/۶۸ به دست آمد. بین میانگین نمره بی‌تفاوتی اجتماعی و مقیاس‌های آن به تفکیک جنسیت و سطح تحصیلات پاسخگویان تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

فرم کوتاه شده ۴۷ گویه‌ای پرسش‌نامه سبک زندگی (LSQ یا Lifestyle questionnaire) با استفاده از مقاله در حال چاپ با عنوان بررسی روان‌سنجی و به کارگیری فرم کوتاه شده پرسش‌نامه سبک زندگی ۷۰ سؤالی در ده بعد (سلامت جسمانی، ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه، پیشگیری از بیماری‌ها، سلامت روان‌شناختی، سلامت معنوی، سلامت اجتماعی، اجتناب از داروها و مواد مخدر، پیشگیری از حوادث و سلامت محیطی) طراحی گردید.

پایایی این پرسش‌نامه به روش ضریب Cronbach´s alpha، ۰/۹۱ و برای مقیاس‌های پرسش‌نامه در دامنه ۰/۸۲ تا ۰/۲۳ محاسبه شد. با توجه به ارتباط مفهومی و همبستگی بیشتر بین مقیاس‌های پیشگیری از بیماری‌ها، اجتناب از دارو و مواد مخدر و سلامت محیطی (مقیاس مراقبت‌های بهداشتی و پیشگیرانه)، ضریب Cronbach´s alpha، محاسبه شده ۰/۷۲ به دست آمد.

آمار توصیفی متغیرهای عددی به صورت میانگین و انحراف معیار و و متغیرهای غیر عددی به صورت تعداد و درصد گزارش شد. از رگرسیون گام‌به‌گام برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید. در نهایت، داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ (version 21, IBM Corporation, Armonk, NY) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. رضایت آگاهانه از دبیران ابتدای پرسش‌نامه الکترونیکی اخذ گردید و برای حفظ اصل امانت داده‌ها، پرسش‌نامه‌ها بدون نام و نام خانوادگی بودند و با کد مشخص شدند.

یافته‌ها

۸۶/۷ درصد از شرکت‌کنندگان را زنان و ۸۱/۷ درصد را افراد متأهل تشکیل دادند. میانگین سنی گروه مورد، ۷/۵۸ ± ۴۹/۸۷ سال و سابقه کار بیشتر آن‌ها (۶۰/۸ درصد) بیش از ۲۶ سال بود (جدول ۲).

طبق یافته‌های تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام، r = ۰/۶۲۹، r^2 = ۰/۳۹۶ بود؛ به این معنی که حدود ۴۰ درصد واریانس بی‌تفاوتی اجتماعی به برخی ابعاد سبک زندگی مرتبط بود.

لازم به ذکر است که اغلب دبیران آموزش و پرورش در سال‌های اخیر سابقه کار بالایی داشتند و در آستانه بازنشسته شدن بودند و نیروهای جوان‌تر بیشتر به شکل غیر رسمی در آموزش و پرورش خدمت می‌کنند.

بی‌تفاوتی اجتماعی می‌تواند توسط ابعاد سبک زندگی پیش‌بینی شود و بین بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران شهر اصفهان با ابعاد سبک زندگی آنان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشت (F = ۱۰/۷۸ ،P < ۰/۰۰۱) (جدول ۳).

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

جدول ۲. ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان

ویژگی		مقدار
سن (سال) (میانگین ± انحراف معیار)		۴۹/۸۷ ± ۷/۵۸
جنسیت [تعداد (درصد)]	زن	۲۲۸ (۸۶/۷)
	مرد	۳۵ (۱۳/۳)
سابقه تدریس (سال)	۱-۵	۲۱ (۸)
[تعداد (درصد)]	۶-۱۰	۱۴ (۵/۳)
	۱۱-۱۵	۱۰ (۳/۸)
	۱۶-۲۰	۲۷ (۱۰/۳)
	۲۱-۲۵	۳۱ (۱۱/۸)
	بیش از ۲۶	۱۶۰ (۶۰/۸)
مدرک تحصیلی	کارشناسی	۱۶۰ (۶۰/۸)
[تعداد (درصد)]	کارشناسی ارشد	۱۰۳ (۳۹/۲)
وضعیت تأهل	متأهل	۲۱۵ (۸۱/۷)
[تعداد (درصد)]	مجرد	۲۹ (۱۱)
	سایر	۱۹ (۷/۲)

چهار بعد سبک زندگی از جمله سلامت اجتماعی، پیشگیری از حوادث، سلامت معنوی و ورزش و تندرستی به ترتیب می‌تواند بیشترین پیش‌بینی‌کنندگی را برای بی‌تفاوتی اجتماعی داشته باشد (جدول ۴).

جدول ۳. ماتریس همبستگی ارتباط بین متغیرهای پژوهش (بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران شهر اصفهان و سبک زندگی آن‌ها)

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	مقدار P
رگرسیون	۱۰۶۶۳/۴	۱۵	۷۱۰/۸	۱۰/۷۸	< ۰/۰۰۱
باقی‌مانده	۱۶۲۷۷/۴	۲۴۷	۶۵/۸		
کل	۲۶۹۳۹۱۵/۸	۲۶۲			

بحث

یکی از شروط اساسی و لازم برای پیشرفت جامعه، توسعه همه‌جانبه، ایجاد روابط گرم، گسترش انسجام اجتماعی، بسط مشارکت اجتماعی و اعتماد متقابل (فرد، جامعه و دولت) و دوری از بی‌تفاوتی اجتماعی است که کمتر به این مقوله توجه می‌شود. این در حالی است که افزایش بیش از حد بی‌تفاوتی اجتماعی در هر جامعه و کشوری به طور قطع جامعه را با مشکلات فرهنگی، سیاسی و اجتماعی روبه‌رو می‌سازد که نهایت آن، گسیختگی و فروپاشی اجتماعی است (۱۲). نتایج پژوهش نشان داد که سلامت اجتماعی بیشترین پیش‌بینی‌کنندگی را برای بی‌تفاوتی اجتماعی دارد. در این رابطه، علیزاده و همکاران نیز دریافتند که عدالت اجتماعی بر سلامت اجتماعی با نقش واسطه‌ای بی‌تفاوتی اجتماعی مؤثر است. همچنین، عدالت اجتماعی به میزان ۰/۴۱- بر بی‌تفاوتی اجتماعی و به میزان ۰/۷۸ بر سلامت اجتماعی تأثیرگذار می‌باشد و بی‌تفاوتی اجتماعی نیز به میزان ۰/۱۴- بر سلامت اجتماعی تأثیر می‌گذار (۲۲). همچنین، سیدین و همکاران به این نتیجه رسیدند که رابطه مثبت و معنی‌داری بین ابعاد سه‌گانه بی‌هنجاری اجتماعی (بی‌معنایی، بی‌اعتمادی و بی‌قدرتی) با بی‌تفاوتی اجتماعی وجود دارد و هرچه میزان ابعاد سه‌گانه بی‌هنجاری اجتماعی بالاتر باشد، بی‌تفاوتی اجتماعی افزایش می‌یابد (۲۳). برقراری عدالت اجتماعی بر سلامت اجتماعی معلمان تأثیر مثبتی دارد و می‌تواند به کاهش بی‌تفاوتی اجتماعی معلمان کمک کند و به دنبال آن، نتایج ارزشمندی برای دانش‌آموزان و جامعه داشته باشد.

سلامت معنوی نیز بی‌تفاوتی اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. نتایج مطالعه رونقی نیز نشان داد که رابطه معنی‌داری بین میزان گرایش مذهبی دانشجویان با بی‌تفاوتی اجتماعی و تفکر انتقادی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان اصفهان وجود داشت (۲۴).

در تحقیق قلیچی و همکاران نیز مشخص گردید که مؤلفه‌های جامعه‌شناختی با مقدار ۰/۱۵۵- و دینداری با مقدار ۰/۲۸۹- رابطه معنی‌داری با بی‌تفاوتی اجتماعی داشت. تمام مؤلفه‌های جامعه‌شناختی رابطه معنی‌داری را با بی‌تفاوتی اجتماعی نشان داد و جهت رابطه منفی بود. همچنین، مشخص شد که دینداری، نظام ارزشی، سبک زندگی و سرمایه اجتماعی در بی‌تفاوتی اجتماعی شهروندان نقش تعیین‌کننده‌ای داشته است (۲۵). سلامت معنوی روابط اجتماعی سالم و مشارکت اجتماعی را در بین معلمان افزایش می‌دهد و از بی‌تفاوتی آنان نسبت به مسایل دانش‌آموزان و جامعه می‌کاهد تا در راستای تربیت انسان‌هایی شایسته قدم بردارد.

پیشگیری از حوادث و ورزش و تندرستی نیز بی‌تفاوتی اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. نتایج پژوهش جعفری و همکاران نشان داد که بین افراد فعال و غیر فعال در مقیاس مثبت (مردم‌آمیزی، پدیدآوردندگی و کمال) و مقیاس منفی (انزواطلبی و ناامیدی) تفاوت معنی‌داری مشاهده شد.

جدول ۴. نتایج برآورد پیش‌بینی بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران شهر اصفهان بر اساس ابعاد سبک زندگی آن‌ها

	ضریب B	خطای استاندارد	ضریب β	t	مقدار P
ثابت	۸۱/۷۸	۷/۳		۱۱/۲	< ۰/۰۰۱
ورزش و تندرستی	-۰/۱۱	۰/۰۵۱	-۰/۱۷	-۲/۲۳	۰/۰۲۷
سلامت معنوی	-۰/۱۵	۰/۰۵۴	-۰/۲۱۸	-۲/۹۳	۰/۰۰۴
سلامت اجتماعی	-۰/۱۷	۰/۰۴۷	۰/۲۵۵	-۳/۸۵	< ۰/۰۰۱
پیشگیری از حوادث	-۰/۱۶	۰/۰۵	-۰/۲۲۹	-۳/۲۵	۰/۰۰۱

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

از مقیاس‌های مثبت، استقلال عمل، مردم‌آمیزی، پدیدآوردندگی و کمال و از مقیاس‌های منفی، انزواطلبی، بی‌حاصلگی و ناامیدی توانایی پیش‌بینی فعالیت بدنی را دارند و بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که عدم انجام فعالیت بدنی در افراد، باعث تقویت عوامل روانی اجتماعی منفی می‌شود؛ در حالی که فعالیت بدنی در افراد باعث افزایش عوامل روانی اجتماعی مثبت می‌گردد (۲۶) که می‌تواند حس مسؤولیت‌پذیری و مشارکت اجتماعی را افزایش دهد؛ احساس مسؤولیت نسبت به رخدادهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، بی‌تفاوتی اجتماعی را کاهش می‌دهد.

از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر، عدم تمایل دبیران به پاسخگویی به پرسش‌نامه به سبب مشغله زیاد و بی‌انگیزگی بود که با ارتباطات شغلی و جلب همکاری مدیران رفع گردید.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران توسط ابعاد جهارگانه سبک زندگی پیش‌بینی می‌شود و از آن‌جایی که بی‌تفاوتی اجتماعی دبیران می‌تواند پیامدهای نامطلوبی در ارتباط با دانش‌آموزان داشته باشد، افزایش سلامت اجتماعی، پیشگیری از حوادث، سلامت معنوی و پرداختن به ورزش و تندرستی و در مجموع، اصلاح سبک زندگی دبیران می‌تواند باعث کاهش بی‌تفاوتی اجتماعی و تأثیرات نامطلوب آن گردد.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر برگرفته از طرح تحقیقاتی با شماره ۲۴۰۲۸۶ و کد اخلاق IR.MUI.NUREMA.REC.1402.086، مصوب دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می‌باشد و تحت حمایت این دانشگاه انجام شد. بدین وسیله از فرهنگیان محترم که در اجرای این مطالعه مساعدت نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

References

1. Feizolahi A, Kamarbeigi K. Causes and consequences of social apathy: Case study of Ilam Province citizens. Journal of Iranian Cultural Research. 2021; 14(3): 151-79.
2. Ghelichi S, Esmaeili AR, Hassan Zadeh I, Amir Ahmadi RJIAS. Investigating the Affiliation between Sociological Components and Social Indifference with Emphasis on the Mediating Role of Art and Religiosity in the Lifestyle of Gorgan City. 2024; 18(44): 377-90.
3. Lotfi Khachaki B, Lotfi Khachaki T. Analysis of Factors Influencing People's Coping with the Covid-19 Pandemic with Special Reference to Religiosity and Social Indifference. Quarterly of Social Studies and Research in Iran. 2022; 11(2): 429-59.
4. Safiri K, Hojati Kermani SJCs, communication. Sociological investigation of social indifference in Tehran. 2020; 16(60): 123-44.
5. Mak YW, Kao AH, Tam LW, Virginia W, Don T, Leung DYJPhcr, et al. Health-promoting lifestyle and quality of life among Chinese nursing students. 2018; 19(6): 629-36.
6. Li Y, Pan A, Wang DD, Liu X, Dhana K, Franco OH, et al. Impact of healthy lifestyle factors on life expectancies in the US population. 2018; 138(4): 345-55.
7. Plasker E. The 100 Year Lifestyle: Dr. Plasker's Breakthrough Solution for Living Your Best Life-Every Day of Your Life!: Simon and Schuster; 2007.
8. Carlson LE, Shapiro SL. The art and science of mindfulness: integrating mindfulness into psychology and the helping professions. 2009.
9. Amminger GP, Schäfer MR, Papageorgiou K, Klier CM, Cotton SM, Harrigan SM, et al. Long-chain ω-3 fatty acids for indicated prevention of psychotic disorders: a randomized, placebo-controlled trial. Archives of general psychiatry. 2010; 67(2): 146-54.
10. Sidhu KS, Vandana P, Balon R. Exercise prescription: a practical, effective therapy for depression. Current Psychiatry. 2009; 8(6): 38-46.
11. Walsh R. Lifestyle and mental health. American Psychologist. 2011; 66(7): 579.
12. Ghazanfari FJS, Management L. Meta-analysis of studies on the factors affecting Social apathy (study case: citizens, youth and students in the period from 2016 to 2016). 2024; 9(3): 83-98.
13. Ghaderzade O, Radman M. Social Apathy of the Youth and the Cultural-Social Rupture (A Survey on Youth in Bookan City). Strategic Studies on Youth ans Sports. 2018; 17(39): 59-76.
14. Andam R, Taheri H. Modelling of Predictive Organizational Indifference Based on Organizational Justice, Organizational Commitment and Job Satisfaction (The Case: Women Teachers of Physical Education in Alborz Province). Educational and Scholastic studies. 2020; 8(2): 193-215.
15. Kocaeksi S, Ozbal AF, Yavas H. Examinatıon of Student control ideologies and leadership behaviors of physical education and sports teachers in terms of different variables. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015; 186: 451-5.
16. Bai N. Studying Relationship between Workplace Discrimination and Quality of Work Life of Physical

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]

Education Teachers in Golestan Province. 2019.
17. Khezeli K, Tajeddinie MB, Hazratee Z. Sociological explanation of Apathy political in terms of social determinants (Study of young people aged 18 to 29 in Kermanshah). Political Sociology of Iran. 2023; 5(11): 5711-30.
18. Moradi A, Saffarian M. The Survey of social factors related to social apathy Case study in Kermanshah. Journal of Economic & Developmental Sociology. 2019; 8(1): 158-89.
19. Keshavarzi M, Jafarinia G, Gorgin B. Investigating the Relationship between Tendency to National Identity and Social Indifference among Citizens of Bushehr. Political Sociology of Iran. 2021; 3(4): 357-81.
20. Ronaghi M, Hashemiyan SA, Hghighatnia M. Psychological and Sociological Explanation of Effectiveness on Student-Teacher Social Indifference; A Case Study among Student-Teachers of Isfahan Farhangian University. 2019.
21. Safiri K, Hojati Kermani S. Sociological investigation of social indifference in Tehran. Cultural studies and communication. 2020; 16(60): 123-44.
22. Alizadeh AMB, Kalhornia GM, Kalhornia GM. The Prediction of the Social Health Based on Social Justice with the Mediation of Social Indifference among Citizens of Tehran. 2022.
23. Seyedin N, Adhami A, Khademian T. Recognizing Social Indifference and Factors Affecting it (Case Study: Students of Islamic Azad University of Tehran). Journal of Islamic Life Style Volume. 2022; 5(4).
24. Ronaghi M. Investigating the Relationship between Cultural Factors (Religious Tendency) and Social Indifference and Critical Thinking in Educational Institutions (Case Study of Student Teachers, Isfahan Farhangian University). 2022.
25. Ghelichi S, Esmaeili AR, Hassan Zadeh I, Amir Ahmadi R. Investigating the Affiliation between Sociological Components and Social Indifference with Emphasis on the Mediating Role of Art and Religiosity in the Lifestyle of Gorgan City. Islamic Art Studies. 2024; 18(44): 377-90.
26. Jafari H, Fathi Rezaei Z, Mosaiebi A. Examining the positive and negative aspects of psychosocial development of active and inactive elderly based on Erikson's psychosocial perspective. Sociology and lifestyle management. 2023; 8(20).

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1694]